

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

kwakou
AK
Obu. Dybice

SIMID Maria Wiktonie

z d. Jamnoy og

ps. Maria; Marylka

4088 / KSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

4088/WSK

Szmid Małgorzata Wiktonia

z d. Jamróg

ps. „Kora”, „Maryla”, „Marylka”

I/1. Relacja —

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 2, 5, 1-2

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne —

VI. Fotografie *krak*

II Materiały uzupełniające relację
- Szmid Maria Wiktoria z d. Jannóg [w:] Zawołac' po imieniu, T. II,
red. B. Otwinowska, T. Drzał, Wawa 2008, k. 2, s. 1-2

Szmid Maria Wiktoria z d. Jamróg
ps. „Kora”, „Maryla”, „Marylka”

wyrok: 7 lat

II/1

Ur. 12.09.1922 r. w Bydgoszczy, córka Stanisława i Marii z d. Wydro, zamężna za Józefem Szmidem. W latach trzydziestych rodzina Marii przeniosła się do Rybnika, tam Maria skończyła szkołę podstawową, gimnazjum i I klasę liceum. Maturę uzyskała w okresie okupacji w tajnym nauczaniu, w Dębicy.

Od 1942 r. lub 1943 r. żołnierz AK w obwodzie dębickim. W lipcu 1944 r. brała udział w akcji „Burza” w ramach WSK, pod dowództwem płk. Adama Lazarowicza w lasach Braciejewa. Maszynistka w dziale propagandy i w kierownictwie jednostki (rozkazy do żołnierzy, raporty do Okręgu Krakowskiego AK). Była już wtedy żoną dowódcy placówki AK „Działo” Dębica, por. Józefa Szmidy ps. „Łucja”, „Rączy”. Wzięli ślub w Dębicy 21.09.1943 r. „W cywilu” Maria pracowała w PCK, a następnie w Starostwie w Dębicy jako maszynistka. Po przejściu frontu i rozwiązaniu oddziału wyjechała do Tarnowa, a stamtąd do Krakowa, gdzie podjęła studia w Akademii Handlowej. Dojeżdżała do męża, który pozostał w Rzeszowie, gdzie kontynuował działalność konspiracyjną (jako kierownik wydziału

358

Źródło: „Lawotac” po imieniu”, T. II, red. Barbara Otwinowska, Teresa Dział, s. 358-359

II/2

organizacyjnego Rzeszowskiego Okręgu WiN). Ta sytuacja stała się okazją do ponownego zaangażowania Marii. Od lipca 1945 r. do lata 1946 r. jeździła jako kurierka pomiędzy Krakowem a Rzeszowem, doręczając pocztę od kierownictwa Obwodu Południowego WiN do kierownika Obwodu Rzeszowskiego płk. Adama Lazarowicza, bądź osobiście, bądź za pośrednictwem męża. Ich spotkania odbywały się na ogół w mieszkaniu Marii Dzierżyńskiej (zob. t.I, s.200). W Krakowie jej szefem był Ludwik Kubik, kierownik organizacyjny podobszaru Krakowskiego WiN, który przekazał ją do dyspozycji Stanisława Dydo, ps. „Steinert”, kierownika łączności wewnętrznej obszaru południowego. Maria przybrała pseudonim „Maryla” lub „Marylka”. Na terenie Krakowa utrzymywała też łączność KG WiN z kierownikiem łączności zagranicznej Józefem Batorym oraz Franciszkiem Błażem kierownikiem działu propagandowego obszaru południowego. W tym czasie, 1945-1946 r., miała również kontakty z innymi osobami: Jerzym Wosiem, który zastąpił aresztowanego Stanisława Dydo, łączniczką Olawią Juszcak ps. „Ela” i innymi.

Od stycznia 1947 r. Józef Szmid został przeniesiony do Krakowa z funkcją kierownika działu łączności wewnętrznej oraz szefa kancelarii IV Zarządu Głównego WiN. Podjął również studia na UJ. W pracy kancelaryjnej pomagała mu Maryla, przepisując materiały organizacyjne, propagandowe i polityczne, kierowane przez Józefa Batorego na zewnątrz, do zagranicznej delegatury WiN krypt. „Dardanele”. Józef Szmid został aresztowany 8.09.1947 r., Maria w dniu następnym (9.09.1947 r.), prawdopodobnie w drodze między Krakowem i Rzeszowem (rewizja została przeprowadzona dopiero 12 września). Początek śledztwa miał miejsce w Krakowie, ciąg dalszy w Warszawie, dokąd przywieziono ją 16.12.1947 r. W śledztwie i na rozprawie Marii składali zeznania jako świadkowie: Adam Lazarowicz, Ludwik Kubik, Józef Batory i Franciszek Błażej, na wniosek obrońcy doprowadzono również na rozprawę jej męża. Proces toczył się w dniach 1 i 2 października 1948 r. przed WSR w Warszawie, Maria została skazana na 7 lat więzienia na mocy art. 86 par. 1 i 2 KKWP oraz art. 6 Dekr. z 1946 r. - NSW w dn. 23.12.1948 wyrok ten zatwierdził. Przewieziona do Fordonu, skąd po 5 latach, w dniu 4.05.1954 r., została warunkowo zwolniona na roczny okres próbny, pół roku przed upływem zasądzonej kary. Powróciła do Krakowa, gdzie ukończyła studia i przez długi czas pracowała w budownictwie.

Józef Szmid, skazany na karę śmierci, został ułaskawiony na dożywocie i wyszedł z więzienia w listopadzie 1956 r., natomiast jego dowódca, Adam Lazarowicz oraz Józef Batory ponieśli śmierć na Mokotowie 2.03.1949 r., wraz z innymi członkami KG IV Komendy WiN-u.

Wg: A.P. Warszawa Sr. 1056/48; Zrzeszenie WiN..., t.VI, cz.3

SYNIO Marie